

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag, 29 och 41 § i lagen om ändring lagen om allmänt bostadsbidrag och 14 § i lagen om ändring av lagen om studiestöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen om allmänt bostadsbidrag, lagen om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag samt lagen om ändring av lagen om studiestöd ska ändras. Det föreslås att lagen om allmänt bostadsbidrag ändras så att bostadsbidrag inte beviljas åländska studerande som studerar i Fastlandsfinland men är berättigad till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag om studiestöd. Lagen om ändring av lagen om studiestöd ändras så att studerande från Fastlandsfinland som studerar på Åland får studiestödets bostadstillägg.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING	3
1 Inledning	3
2 Nuläge	3
2.1 Åländska studerande i Fastlandsfinland	3
2.2 Fastlandsfinländare som studerar på Åland.....	4
3 Alternativ	5
4 Föreslagna ändringa	6
5 Propositionens konsekvenser	7
6 Beredningen av propositionen	8
7 Ikraftträdande	8
8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	8
LAGFÖRSLAG	10
Lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag.....	10
Lag om ändring av 29 och 41 § i lagen om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag.....	11
Lag om ändring av 14 § i lagen om ändring av lagen om studiestöd.....	12
BILAGOR.....	13
PARALLELLTEXT	13
Lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag.....	13
Lag om ändring av 29 och 41 § i lagen om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag.....	14
Lag om ändring av 14 § i lagen om ändring av lagen om studiestöd.....	15

MOTIVERING

1 Inledning

Statsminister Juha Sipiläs regering har i planen för de offentliga finanserna 2017–2020 beslutat att studerande på andra stadiet och högskolestuderande ska börja omfattas av det allmänna bostadsbidraget. Studerande som studerar utomlands samt de studerande som i Finland studerar på en avgiftsbelagd linje i en folkhögskola, ett idrottsutbildningscenter eller Sameområdets utbildningscentral och bor i läroanstaltens elevhem ska fortfarande omfattas av bostadstillägget. Ändringen gällande bostadsbidrag för studerande i lagen om allmänt bostadsbidrag (1533/2016) och ändringen av lagen om studiestöd (4/2017) träder i kraft den 1 augusti 2017.

Bostadsbidraget och stödet av studerandenas utkomst hör enligt 18 § 13 och 14 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet. Åland finansierar också utgifterna för bostadsbidrag enligt Ålands lagstiftning som beviljas på Åland samt stöd för studerande. Åland har föreskrivit om tillämpningen av allmänt bostadsbidrag på Åland genom en blankettlag (Landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag 2015:4), vilken gäller alla som bor på Åland. Bestämmelser om det stöd och bostadstillägg som beviljas studerande finns i en separat landskapslag om studiestöd (ÅFS 2006:71), vilken endast gäller dem som är fast bosatta på Åland.

Åland överför inte studerandena inom ramen för det allmänna bostadsbidraget, utan betalar fortfarande till åländska studerande det bostadstillägg enligt landskapslagen som är bundet till studiepenningen. Genom en ändring av blankettlagen (Lagtingets beslut LTB 18/2017) har Åland bestämt att de bestämmelser i lagen om allmänt bostadsbidrag som är i kraft den 31 juli 2017 ska tillämpas på studerande från den 1 augusti 2017, dvs. de bestämmelser om studerande som slopas från och med den 1 augusti 2017 på grund av bostadsbidragsändringen. Med stöd av den lagstiftning som träder i kraft den 1 augusti 2017 omfattas studerande från Fastlandsfinland som studerar på Åland varken av det allmänna bostadsbidraget eller bostadstillägget på Åland.

2 Nuläge

2.1 Åländska studerande i Fastlandsfinland

Från den 1 augusti 2017 avgörs studerandenas rätt till bostadsbidrag i Fastlandsfinland med stöd av lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014). Ålänningarna har med stöd av Ålands landskapslag rätt till studiestöd och bostadstillägg också då de studerar i Fastlandsfinland. Bostadstillägg betalas för utgifter för hyresbostad, bostadsrättsbostad och ägarbostad. Bostadstilläggets belopp är högst 80 procent av bostadsutgifterna, dock högst 221 euro i månaden. Bostadstillägg betalas inte till studerande som bor hos föräldrarna eller till studerande som bor i samma hushåll som sina egna eller makens barn. År 2016 studerade uppskattningsvis knappt 200 åländska studerande i Fastlandsfinland.

Med stöd av lagen om allmänt bostadsbidrag betalas bostadsbidrag inte till studerande som bor på hyra och som enligt 14 § i lagen om studiestöd har rätt till bostadstillägg eller studerande som får studiestöd eller en motsvarande förmån från en främmande stat. Sålunda har ålänningar som studerar i Fastlandsfinland inte varit berättigade till bostadsbidrag om de har fått bostadstillägg enligt Ålands landskapslag. När de studerande börjar omfattas av det allmänna bostadsbidraget från och med den 1 augusti 2017 slopas den begränsning i lagen om allmänt bostadsbidrag (L 1533/2016) som gäller studerande. Därmed kan en studerande från Åland som studerar i Fastlandsfinland samtidigt vara berättigad till både bostadstillägg enligt Ålands landskapslag och allmänt bostadsbidrag, om lagstiftningen inte ändras.

2.2 Fastlandsfinländare som studerar på Åland

I samband med den ändring genom vilken studerande ska börja omfattas av bostadsbidraget ändrades lagen om studiestöd (65/1994) genom lagen om ändring av lagen om studiestöd (4/2017) så att en studerande som bor på hyra och studerar utomlands och har boendeutgifter har rätt till bostadstillägg enligt 14 § i lagen om studiestöd från och med den 1 augusti 2017. Bostadstilläggets belopp är då 210 euro i månaden. Rätt till bostadstillägg har dock inte en studerande som bor utomlands hos en förälder eller i en bostad som ägs av en förälder eller make. Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå, den som studerar vid en avgiftsbelagd linje på en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter eller vid Sameområdets utbildningscentral och bor i läroanstaltens elevhem i Finland har rätt till ett bostadstillägg på 88,87 euro i månaden.

Med stöd av den 14 a § som gäller fram till den 31 juli 2017 är bostadstillägget för en studerande från Fastlandsfinland som studerar och bor på hyra på Åland 80 procent av månadshyran, bruksvederlaget eller med dessa jämförbara månatliga boendekostnader av fast storlek enligt hyresavtalet eller bostadsrättsavtalet. När bostadstillägg beviljas beaktas inte boendekostnader till den del de överstiger 252 euro, varför bostadstillägget är högst 201,60 euro i månaden. En studerandes andel av boendeutgifterna fås genom att boendeutgifterna för hela bostaden divideras med antalet boende, om inte någon annan fördelningsgrund godkänns av särskilda skäl. Studerande i en folkhögskola på Åland har fått samma bostadstillägg som de som studerar i en folkhögskola i Fastlandsfinland. Bostadstillägg har inte beviljats studerande som bor i samma bostad som sitt eget eller sin makes barn eller i en bostad som ägs av maken. Bostadstillägg har inte heller betalats till studerande som får bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) eller bor i samma bostad som sin make som får bostadsbidrag för pensionstagare.

I samband med den ändring genom vilken studerandena får rätt till allmänt bostadsbidrag beslöt man att slopa bestämmelserna i 14 § i lagen om studiestöd och upphäva 14 a § som onödig, eftersom studerandena i regel börjar omfattas av allmänt bostadsbidrag. I den nya 14 § som träder i kraft den 1 augusti 2017 föreskrivs det därmed endast om rätt till bostadstillägg för studerande som bor och studerar utomlands samt sådana som bor i en läroanstalts elevhem.

Bostadsbidraget och stödet av studerandenas utkomst hör enligt 18 § 13 och 14 punkten i självstyrelselagen för Åland till landskapets lagstiftningsbehörighet. På Åland tillämpas lagen om allmänt bostadsbidrag med vissa undantag, om vilka det föreskrivs genom en blankettlag (Landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag 2015:4). Med stöd av 3 § 6 mom. i blankettlagen omfattar rätten till allmänt bostadsbidrag inte studerande som har rätt till bostadstillägg med stöd av 13 § i landskapslagen om studiestöd eller 14 § i lagen om studiestöd.

Studerande från fastlandet som försörjer barn och bor i en ägarbostad är inte berättigade till bostadstillägg till studiestödet, utan omfattas av det allmänna bostadsbidraget både i Fastlandsfinland och på Åland. Det allmänna bostadsbidraget är ett stöd som är avsett för hela hushållet och inkomsterna för alla som bor där påverkar bostadsbidragets belopp. Bostadstillägget beviljas däremot individuellt och på schematiska grunder som en del av studiestödet, och på det inverkar inte inkomsterna för dem som bor i samma hushåll. Studiestödets bostadstillägg betalas endast för den tid som berättigar till studiestöd, vilket i regel betyder nio månader om året. Beviljandet av studiestödets bostadstillägg förutsätter att studierna framskrider. Allmänt bostadsbidrag betalas däremot i princip för varje månad. I fråga om det allmänna bostadsbidraget är den maximihyra som ska tas i beaktande högre än maximihyran för studiestödets bostadstillägg.

De maximala boendeutgifterna inom det allmänna bostadsbidraget varierar beroende på kommungrupp från 344 euro till 508 euro i månaden för ensamboende i Finland. På Åland tillämpas med stöd av blankettlagen de maximala boendeutgifterna för kommungrupp III. På Åland sjönk emellertid inte de maximala boendeutgifterna med 5 procent från ingången av år 2017 som för kommungrupperna III och IV i Fastlandsfinland, utan där tillämpas fortfarande de maximala boendeutgifter för kommungrupp III som var i kraft före den 1 januari 2017.

År 2016 fick sammanlagt 122 fastlandsfinländare som studerade på Åland bostadstillägg. De som fick bostadstillägg hade läsåret 2015/2016 en hyra på i genomsnitt 377 euro per månad. Största delen, dvs. 79 mottagare av studiestöd, studerade i Ålands yrkeshögskola. Dessutom fick 26 studerande vid en yrkesläroanstalt och enstaka studerande i gymnasiet och andra läroanstalter studiestöd. Det genomsnittliga beloppet för bostadstillägget för dem som studerade på Åland i december 2016 var 200,78 euro per månad. År 2016 omfattades sammanlagt 12 studerande på Åland av det allmänna bostadsbidraget och deras genomsnittliga boendeutgift var 617 euro per månad. Av de 12 studerande som fick bostadsbidrag var 11 studerande som hade vårdnad om barn. Det genomsnittliga bostadsbidraget för dessa 12 studerande var 351,56 euro per månad. Det genomsnittliga bostadsbidrag som betalas till en person som bor ensam var 209 euro per månad på Åland och 198 euro per månad i Fastlandsfinland.

3 Alternativ

För att åländska studerande som studerar i Fastlandsfinland ska ha rätt till boendestöd krävs det att lagen om allmänt bostadsbidrag ändras så att bostadsbidrag och bostadstillägg inte samtidigt betalas för samma bostad.

Rätten till boendestöd för studerande från Fastlandsfinland som studerar på Åland förutsätter också ändringar i lagstiftningen. Social- och hälsovårdsministeriet har begärt utlåtanden av Ålands landskapsregering om två olika alternativ genom vilka studerande från Fastlandsfinland på Åland skulle stanna inom ramen för boendestödet från den 1 augusti 2017. Alternativen är följande:

- 1) Det bestäms genom blankettlag om rätt till allmänt bostadsbidrag som betalas ut på Åland för fastlandsfinländare som studerar på Åland. Staten finansierar utgifterna för det bostadsbidrag som betalas ut till studerande från fastlandet.
- 2) Det föreskrivs i lagen om studiestöd (65/1994) om rätt till bostadstillägg för fastlandsfinländare som studerar på Åland.

Ålands landskapsregering anser att boendestödet med stöd av självstyrelselagen för Åland hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet. På basis av detta ska inte en lag om allmänt bostadsbidrag som satts i kraft genom en blankettlag tillämpas på studerande från Fastlandsfinland som studerar på Åland. Enligt Ålands landskapsregerings ställningstagande (461/2017) bör boendet för studerande från Fastlandsfinland stödjas med bostadstillägg till studiestödet enligt lagen om studiestöd.

Vid social- och hälsovårdsministeriet har man också utvärderat ett alternativ enligt vilket rätten till bostadsbidrag för studerande från Fastlandsfinland skulle bestämmas direkt med stöd av lagen om allmänt bostadsbidrag. Detta alternativ innebär för de studerande som bor på hyra på Åland en undantagsbestämmelse till lagen om allmänt bostadsbidrag och därmed också en avvikelse i rikets lagstiftningsbehörighet i förhållande till självstyrelselagen för Åland.

Efter att man utvärderat de olika alternativen har man vid den fortsatta beredningen stannat för att studerande som bor på hyra på Åland ska ha rätt till bostadstillägg till studiestödet. Denna

lösning understöds av det att ändringen lagstiftningsmässigt är enklare att genomföra. Genom att ett schematiskt bostadstillägg till studiestödet beviljas fastlandsfinländare som bor och studerar på Åland förenklas också det genomförandearbete som ska göras vid Folkpensionsanstalten i fråga om bostadstillägget jämfört med nuläget. Grunderna för beviljandet av bostadstillägget är också enklare än grunderna för beviljande av allmänt bostadsbidrag.

4 Föreslagna ändringa

Det föreslås att det i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) tas in en ny bestämmelse, där åländska studerandes rätt till allmänt bostadsbidrag när de studerar i Fastlandsfinland preciseras. Enligt 1 mom. i den 8 a § som föreslås bli fogad till lagen ska bostadsbidrag inte betalas till en studerande som är berättigad till bostadstillägg enligt den åländska landskapslagen om studiestöd. Enligt 2 mom. ska en studerande som är berättigad till bostadstillägg enligt landskapslagen om studiestöd inte heller anses höra till ett hushåll som avses i lagen om allmänt bostadsbidrag. Därtill föreslås det att det i 8 a § 3 mom. föreskrivs om justering av bostadsbidraget i situationer där den studerande blir berättigad till bostadstillägg enligt landskapslagen om studiestöd samt i 4 mom. om den studerandes skyldighet att anmäla till Folkpensionsanstalten om sin rätt till bostadstillägg.

Dessutom föreslås det i propositionen att 29 § 3 punkten i lagen om allmänt bostadsbidrag ska ändras genom att man hänvisar till den nya 8 a § så att bostadsbidraget dras in från början av den månad från vilken hushållet inte längre har rätt till bostadsbidrag på grund av att det uppkommit rätt till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag. Också 41 § i lagen om allmänt bostadsbidrag föreslås bli preciserad genom att man hänvisar till den nya 8 a § så att Folkpensionsanstalten kan avgöra ett ärende på nytt utan undanröjande av beslut eller den berörda personens samtycke, om den som får bostadsbidrag eller en person som hör till ett hushåll som får bostadsbidrag retroaktivt har beviljats eller blivit berättigad till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag.

Det föreslås att 14 § i lagen om ändring av lagen om studiestöd (4/2017) ändras så att rätten till bostadstillägg med stöd av paragrafens 1 mom. utöver studerande som bor på hyra utomlands också skulle gälla studerande som bor på hyra och studerar i landskapet Åland och har boendeutgifter. Bostadstilläggets belopp föreslås vara 210 euro i månaden. I fråga om studerande som bor på hyra utomlands motsvarar regleringen den 14 § som fastställts genom lag (4/2017).

I 2 mom. föreslås bestämmelser om begränsningar för beviljande av bostadstillägg. I fråga om studerande som studerar utomlands och på Åland preciseras 2 mom. 1 punkten så att studerande som bor utomlands eller i landskapet Åland hos sin förälder eller i en bostad som ägs av en förälder eller av maken inte har rätt till bostadstillägg. Både för dem som studerar utomlands och dem som studerar på Åland motsvarar detta den gällande regleringen. Med stöd av den föreslagna 2 mom. 2 punkten betalas inte bostadstillägg till studerande som i landskapet Åland delar bostad med sitt eget eller sin makes barn, eftersom de som försörjer barn har rätt till allmänt bostadsbidrag på Åland. Enligt den föreslagna 2 mom. 3 punkten betalas bostadstillägg inte heller till studerande som bor i landskapet Åland och får bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) eller bor i samma bostad som sin make som får bostadsbidrag för pensionstagare. Denna bestämmelse motsvarar den gällande regleringen om beviljande av bostadstillägg.

Med stöd av 3 mom. får det genom förordning av statsrådet föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå. Bestämmelsen motsvarar 14 § i lag 4/2017.

Med stöd av 4 mom. har en studerande som studerar i Finland på en avgiftsbelagd linje vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter eller vid Sameområdets utbildningscentral och bor i läroanstaltens elevhem rätt till bostadstillägg på 88,87 euro i månaden. Bestämmelsen motsvarar 14 § i lag 4/2017.

5 Propositionens konsekvenser

Syftet med propositionen är att trygga rätten till boendestöd för studerande från Fastlandsfinland på Åland på ett så likvärdigt sätt som möjligt samt att precisera de åländska studerandenas rätt till bostadsbidrag i Fastlandsfinland.

Den föreslagna ändringen i lagen om allmänt bostadsbidrag som gäller rätten till bostadsbidrag för studerande från Åland som studerar i Fastlandsfinland skulle förhindra att bostadsbidrag och bostadstillägg enligt Ålands landskapslag betalas ut samtidigt.

Den ändring som föreslås i lagen om studiestöd innebär att det bostadstillägg som beviljas studerande som studerar och bor på hyra på Åland är samma som för studerande som bor på hyra utomlands, men inte samma som bostadsbidraget för studerande som bor i Fastlandsfinland eller det bostadsbidrag eller bostadstillägg som beviljas på Åland. Enligt förslaget får en studerande från Fastlandsfinland som studerar på Åland 210 euro per månad i bostadstillägg för studiemånaderna, dvs. vanligen sammanlagt 1 890 euro i året för nio månader. Bostadstilläggets belopp ökar därmed från det nuvarande maximibeloppet på 201,60 euro. Bostadstilläggets belopp är emellertid mindre än det maximala bostadsbidragsbeloppet i kommungrupp III för en person som bor ensam på hyra i Fastlandsfinland, vilket är 312 euro per månad och 3 744 euro per år (12 månader). Det maximala bostadsbidragsbeloppet för en person som bor ensam i hyresbostad på Åland är 329 euro per månad och 3 946 euro per år. Det föreslagna beloppet för bostadstillägget är dock nära nivån på det genomsnittliga bostadsbidrag som betalas till en person som bor ensam i hyresbostad i kommungrupp III, dvs. i medeltal ca 198 euro per månad i Fastlandsfinland och i medeltal ca 209 euro per månad på Åland.

Jämfört med nuläget är det föreslagna bostadstillägget för fastlandsstuderande som bor på hyra på Åland mera schematiskt och beloppet samma för alla oberoende av boendekostnader eller boendeförhållanden. De som studerar på en avgiftsbelagd linje i en folkhögskola på Åland och bor i läroanstaltens elevhem ska enligt förslaget fortfarande få lika stort bostadstillägg som studerande som studerar på en avgiftsbelagd linje vid en folkhögskola i Fastlandsfinland och bor i läroanstaltens elevhem.

Betalningen av bostadstillägg till de uppskattningsvis 130 fastlandsfinländare som studerar på Åland ökar statens utgifter för bostadstillägg med sammanlagt ca 140 000 euro år 2017 och med 250 000 euro från och med år 2018. Anslagskalkylen baserar sig på ett bostadstillägg på 210 euro för i medeltal nio stödmånader.

För en jämlik behandling av studerandena och ett överskådligt genomförande är det motiverat att studiestöd och bostadsbidrag för studerande från fastlandet som bor och studerar i Finland har samma struktur på Åland och i Fastlandsfinland. Detta mål förverkligas i fråga om studielån och studiestöd, men när det gäller stöd för boendet ska studerande som bor på hyra enligt förslaget fortfarande omfattas av bostadstillägget om de studerar på Åland. Studerande som har vårdnad om barn och studerande som bor i ägarbostad omfattas fortfarande av det allmänna bostadsbidraget.

6 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet har begärt utlåtande av 8 instanser om ändringen av 14 § i lagen om ändring av lagen om studiestöd. Utlåtande lämnades av social- och hälsovårdsministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, Folkpensionsanstalten, Ålands landskapsregering, Ålands gymnasium, Finlands Gymnasistförbund rf, Finlands studerandekårens förbund - SAMOK rf och Finlands studentkårens förbund (FSF) rf. Det har gjorts ett sammandrag av utlåtandena.

Remissinstanserna anser att det är viktigt att trygga rätten till boendestöd för fastlandsfinländare som studerar på Åland. Å andra sidan anser remissinstanserna att det är problematiskt med tanke på jämlikheten om fastlandsfinländare som studerar på Åland understöds med bostadstillägg, eftersom dessa då får ett mindre boendestöd än andra och endast för de studiemånader som berättigar till studiestöd. I utlåtandena från studerandeorganisationerna, Ålands landskapsregering och läroanstalterna på Åland föreslogs det att bostadstillägget skulle motsvara bostadsbidraget. Vid den fortsatta beredningen konstaterades det att det bostadstillägg på 210 euro som föreslås är nära det genomsnittliga bostadsbidraget för dem som bor ensamma på hyra på Åland, dvs. 209 euro år 2016, med beaktande av det att bostadstillägget med avvikelse från bostadsbidraget är schematiskt och de faktiska boendekostnaderna inte inverkar på dess belopp.

Förslaget till ändring av lagen om det allmänna bostadsbidraget gällande en precisering av rätten till bostadsbidrag för ålänningar som studerar i Fastlandsfinland har beretts i samarbete med Ålands landskapsregering och Ålands landskapsregering har hörts om ändringen.

7 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017.

8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland. Bestämmelser om landskapets lagstiftningsbehörighet finns i 18 § i självstyrelselagen och om rikets lagstiftningsbehörighet i 27 och 29 §. Fördelningen av lagstiftningsbehörigheten enligt självstyrelselagen är absolut, vilket innebär att riksdagen inte för landskapets del kan föreskriva om ärenden som hör till landskapets behörighet. På motsvarande sätt kan en landskapslags bestämmelser inte omfatta ärenden som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Inte heller i det fall att lagtinget inte föreskrivit om ett ärende som hör till dess lagstiftningsbehörighet kan en lag som stiftats av riksdagen sekundärt tillämpas i landskapet, utan ärendet måste anses vara oreglerat där. När ett ärende däremot hör till rikets lagstiftningsbehörighet träder de lagar som riksdagen stiftat automatiskt i kraft på Åland.

Bostadsbidraget och stödet av studerandenas utkomst hör enligt 18 § 13 och 14 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) till landskapets lagstiftningsbehörighet. Ur grundlagsperspektiv är boendestödet och tryggandet av studerandenas utkomst av betydelse med avseende på 19 § 1, 2 och 4 mom. (GrUU 10/2011 rd, GrUU 17/2014 rd) samt 16 § 2 mom. i grundlagen.

Enligt 19 § 4 mom. i grundlagen ska det allmänna främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende. Det allmänna verkställer denna skyldighet enligt grundlagen bl.a. genom olika former av bostadsbidrag, t.ex. det allmänna bostadsbidraget, bostadsbidraget för pensionstagare, studiestödets bostadstillägg och delvis militärunderstödet. Med stöd

av 19 § 1 mom. i grundlagen har alla rätt till oundgänglig försörjning och omsorg (GrUU 10/2011 rd, GrUU 17/2014 rd). Enligt 2 mom. i samma paragraf ska var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare. Med hjälp av bostadsbidraget kan man minska boendeutgifterna så att de motsvarar bidragstagarnas betalningsförmåga.

I 16 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs det om kulturella rättigheter. Enligt det momentet ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv.

Grundlagen garanterar inte något system för grundläggande försörjning i sig, utan den enskildes rätt till en tryggad grundläggande försörjning överlag (GrUU 30/2005 rd, GrUU 60/2002 rd). Det väsentliga är att rätten till en grundläggande försörjning är tryggad genom något system för social trygghet i de sociala risksituationer som nämns i grundlagen (GrUU 42/2004 rd, GrUU 60/2002 rd). Eftersom Åland inte utvidgar bostadsbidraget att gälla studerande och bostadstillägget enligt lagen om studiestöd från och med den 1 augusti 2017 endast gäller studerande som studerar utomlands och studerande som bor i folkhögskolornas elevhem, skulle rätten till boendestöd för fastlandsfinländare som studerar på Åland utan ändringar i lagstiftningen vara oreglerad och de skulle inte ha rätt till boendestöd för de boendekostnader som uppstår på Åland. Enligt propositionen ska den oreglerade situationen åtgärdas genom att det föreskrivs att studerande som bor på hyra på Åland har rätt till ett schematiskt bostadstillägg till studiestödet i jämna poster som också betalas till studerande som bor på hyra utomlands.

Det boendestöd som föreslås för studerande som studerar på Åland avviker från boendestödet för dem som studerar i Fastlandsfinland. Nivån på bostadstillägget är lägre än det maximala bostadsbidragsbeloppet, vilket bestäms på basis av boendekostnaderna och hushållets inkomster. Å andra sidan beviljas bostadstillägget oberoende av nivån på boendeutgifterna och inkomsterna för de övriga medlemmarna i hushållet. På grund av gränserna för lagstiftningsmakten kan det allmänna bostadsbidrag som tillämpas i Fastlandsfinland emellertid inte utvidgas att gälla på Åland, utan genom en lag som stiftas av riksdagen kan man endast föreskriva om bostadstillägg till studiestöd.

I propositionen föreslås det också att lagen om allmänt bostadsbidrag ska ändras så att studerande som studerar i Fastlandsfinland men har rätt till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag inte har rätt till bostadsbidrag. Genom denna reglering förhindrar man att det betalas ut både bostadstillägg och bostadsbidrag.

Regeringen anser att de ändringar som föreslås inte innebär något väsentligt ingrepp i studerandenas grundläggande försörjning och anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) en ny 8 a § som följer:

8 a §

Åländska studerandes rätt till bostadsbidrag

Bostadsbidrag beviljas inte studerande som har rätt till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag om studiestöd (ÅFS 2006:71). Studerande som har rätt till bostadstillägg enligt landskapslagen om studiestöd hör inte heller till ett sådant hushåll som avses i 4 § 2 mom. i denna lag.

Om bostaden delas med en studerande som har rätt till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag om studiestöd, räknas den andel av de boendeutgifter för bostaden som motsvarar antalet medlemmar i hushållet till boendeutgifterna för hushållet när bostadsbidraget bestäms, om inte någon annan fördelningsgrund godkänns av särskilda skäl.

Bostadsbidraget justeras från ingången av den månad från och med vilken sökanden eller en person som hör till hushållet eller bor i samma bostad har rätt till bostadstillägg enligt den lagen eller från ingången av månaden efter den månad då rätten till bostadstillägg upphör.

Sökanden eller mottagaren av bostadsbidraget ska meddela att han eller hon eller en person som hör till hushållet eller bor i samma bostad har rätt till bostadstillägg enligt den lagen eller att rätten till bostadstillägg upphör.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 29 och 41 § i lagen om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag (1533/2016) 29 § 3 punkten
och 41 § som följer:

29 §

Indragning av bostadsbidrag

Bostadsbidraget dras in

3) vid ingången av den månad för vilken hushållet enligt 8 eller 8 a § inte längre har rätt till
bostadsbidrag,

41 §

Nytt avgörande av ett ärende med anledning av beviljad förmån

Om den som får bostadsbidrag eller den som hör till ett hushåll som får bostadsbidrag retro-
aktivt har beviljats eller blivit berättigad till en förmån enligt 8 § 2 mom. eller 8 a § som hind-
rar betalning av bostadsbidrag, kan Folkpensionsanstalten utan undanröjande av beslutet och
utan samtycke av den som saken gäller avgöra ärendet på nytt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om studiestöd (4/2017) 14 § som följer:

14 §

Bostadstillägg

Rätt till bostadstillägg har studerande som bor på hyra och studerar i landskapet Åland eller utomlands och har boendeutgifter. Bostadstilläggets belopp är 210 euro per månad.

Rätt till bostadstillägg har dock inte en studerande som

1) i landskapet Åland eller utomlands bor hos sin förälder eller i en bostad som ägs av en förälder eller av maken,

2) i landskapet Åland delar bostad med sitt eget eller sin makes barn,

3) får bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) eller bor i samma bostad som sin make som får bostadsbidrag enligt den lagen.

En studerande som studerar i Finland på en avgiftsbelagd linje vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter eller vid Sameområdets utbildningscentral och bor i läroanstaltens elevhem har rätt till bostadstillägg på 88,87 euro i månaden.

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 11 maj 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula

1.

Lag

om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) en ny 8a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Nytt

8 a §

Åländska studerandes rätt till bostadsbidrag

Bostadsbidrag beviljas inte studerande som har rätt till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag om studiestöd (ÅFS 2006:71). Studerande som har rätt till bostadstillägg enligt landskapslagen om studiestöd hör inte heller till ett sådant hushåll som avses i 4 § 2 mom. i denna lag.

Om bostaden delas med en studerande som har rätt till bostadstillägg enligt Ålands landskapslag om studiestöd, räknas den andel av de boendeutgifter för bostaden som motsvarar antalet medlemmar i hushållet till boendeutgifterna för hushållet när bostadsbidraget bestäms, om inte någon annan fördelningsgrund godkänns av särskilda skäl.

Bostadsbidraget justeras från ingången av den månad från och med vilken sökanden eller en person som hör till hushållet eller bor i samma bostad har rätt till bostadstillägg enligt den lagen eller från ingången av månaden efter den månad då rätten till bostadstillägg upphör.

Sökanden eller mottagaren av bostadsbidraget ska meddela att han eller hon eller en person som hör till hushållet eller bor i samma bostad har rätt till bostadstillägg enligt den lagen eller att rätten till bostadstillägg upphör.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 29 och 41 § i lagen om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag (1533/2016) 29 § 3 punkten
och 41 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §

Indragning av bostadsbidrag

Bostadsbidraget dras in

3) vid ingången av den månad för vilken
hushållet inte enligt 8 § längre har rätt till bo-
stadsbidrag,

41 §

*Nytt avgörande av ett ärende med anledning
av beviljad förmån*

Om den som får bostadsbidrag eller den
som hör till ett hushåll som får bostadsbi-
drag, efter det att beslutet har meddelats, ret-
roaktivt har beviljats en förmån enligt 8 § 2
mom. som hindrar betalning av bostadsbi-
drag, kan Folkpensionsanstalten utan undan-
röjande av beslutet och utan samtycke av den
som saken gäller avgöra ärendet på nytt.

29 §

Indragning av bostadsbidrag

Bostadsbidraget dras in

3) vid ingången av den månad för vilken
hushållet enligt 8 *eller 8 a §* inte längre har
rätt till bostadsbidrag,

41 §

*Nytt avgörande av ett ärende med anledning
av beviljad förmån*

Om den som får bostadsbidrag eller den
som hör till ett hushåll som får bostadsbidrag
retroaktivt har beviljats *eller blivit berättigad*
till en förmån enligt 8 § 2 mom. *eller 8 a §*
som hindrar betalning av bostadsbidrag, kan
Folkpensionsanstalten utan undanröjande av
beslutet och utan samtycke av den som saken
gäller avgöra ärendet på nytt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om studiestöd (4/2017) 14 § som följer:

Gällande lydelse

14 §

Bostadstillägg

Rätt till bostadstillägg har studerande som bor på hyra och studerar utomlands och har boendeutgifter. Bostadstilläggets belopp är 210 euro per månad. Rätt till bostadstillägg har dock inte en studerande som bor utomlands som bor hos sin förälder eller i en bostad som ägs av en förälder eller av maken. Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå.

En studerande som studerar i Finland på en avgiftsbelagd linje vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter eller vid Sameområdets utbildningscentral och bor i läroanstaltens elevhem har rätt till bostadstillägg på 88,87 euro i månaden.

Föreslagen lydelse

14 §

Bostadstillägg

Rätt till bostadstillägg har studerande som bor på hyra och studerar i landskapet Åland eller utomlands och har boendeutgifter. Bostadstilläggets belopp är 210 euro per månad.
Rätt till bostadstillägg har dock inte en studerande som

1) i landskapet Åland eller utomlands bor hos sin förälder eller i en bostad som ägs av en förälder eller av maken,

2) i landskapet Åland delar bostad med sitt eget eller sin makes barn,

3) får bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) eller bor i samma bostad som sin make som får bostadsbidrag enligt den lagen.

En studerande som studerar i Finland på en avgiftsbelagd linje vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter eller vid Sameområdets utbildningscentral och bor i läroanstaltens elevhem har rätt till bostadstillägg på 88,87 euro i månaden.

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå.

Denna lag träder i kraft den 20 .